LÁZÁR GYÖRGY

Arisztokraták és Gripenek

Egy korrupció anatómiája

PUBLICISZTIKA - LIV. évfolyam 6. szám, 2010. február 12.

Vádat emeltek Alfons Mensdorff-Pouilly fegyverügynök ellen Angliában. Az osztrák grófot, akit csak Ali grófként ismernek Európa-szerte, immár másodszor tartóztatták le. A vádirat szerint kenőpénzek kifizetésére konspirált több országban, köztük hazánkban is. Ali gróf letartóztatása megdöbbentette az európai arisztokráciát, a szokatlanul magas óvadék pedig azt jelezte, hogy az angol ügyészek most biztosra akarnak menni. Még az angol királynő is ideges volt, sajtóhírek szerint a Buckingham-palota izgatottan figyelte az eseményeket. Elvégre a gróf a királynő távoli rokona, az ügy kényelmetlen a monarchiának.

Február 5-én az angol hatóságok váratlanul bejelentették, hogy évek óta tartó angol, svéd és osztrák rendőrségi vizsgálatok, ügyészi eljárások, házkutatások és letartóztatások után megszüntetik az eljárást Ali gróf ellen. Nem lesz bírósági tárgyalás. Mi történt?

Késhegyre menő küzdelem dúl a világ fegyvergyártói között a sokmilliárdos megrendelésekért, amelyekről azok a politikusok döntenek, akiket hosszú évtizedekig kenőpénzekkel olajoztak a gyártók. Nem titok, az amerikaiak élenjártak ebben, legalábbis amíg Carter elnök a hírhedt Lockheed fegyvergyári vesztegetési botrány után 1977-ben alá nem írta a drákói Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) törvényt. Ezután az amerikaiak már nem folytathatták a megvesztegetéseket.

Az angolok, a franciák és az oroszok viszont igen, fegyvereladásaik megugrottak, betörtek az amerikaiak hagyományos piacaira. Az angol British Aerospace (BAe Systems) hadicég gyakran már fegyvereket sem gyártott, csak a „marketinget" (a kenőpénzek szétosztását) intézte. A Gripen harci repülőgépek esetében is hasonló volt a munkamegosztás, a svédek gyártották a repülőket, az angolok meg kenték a politikusokat. A probléma akkor jelentkezett, amikor az angol cég terjeszkedni kezdett, és az Egyesült Államokban is leányvállalatokat vásárolt, ekkor már rájuk is vonatkozott az FCPA-törvény. Az amerikai hatóságok hosszú évekig vizsgálták a BAe ügyleteit, és arra a következtetésre jutottak, hogy a cég ügynökei segítségével szisztematikusan megvesztegeti a felelős döntéshozókat szerte a világon. Az amerikaiak felháborodtak, nem igazságos így a verseny.

Az 56 éves Ali gróf 1994-ben vette feleségül a nála négy évvel idősebb, kétgyermekes Maria Rauch-Kallatot, az osztrák Néppárt üdvöskéjét. Az egykori orosztanárnő a miniszterségig vitte a Schüssel-kormányban, és új férjét is bevezette az osztrák nagypolitika felső köreibe. A gróf politikusokkal ismerkedett meg, gyakran baráti kapcsolatba került velük, és egy vadászat, egy kellemes vacsora vagy néhány korty bor után üzletről beszélgetett velük, majd gyakran megvesztegette őket. Ali gróf ugyanis a BAe megbízható fegyverügynöke volt.

Magyarországon az Orbán-kormány döntött a Gripenek vásárlásról, 160 milliárd forintot költöttek, majd a szerződést a Medgyessy-kormány kibővítette, az összköltség 240 milliárdra emelkedett. Ali gróf közel 1,6 milliárd forint közvetítői jutalékot zsebelt be mindezért, ezt legálisan tehette, de a BAe még egy „kenőpénzalapot" is létrehozott a magyar döntéshozók olajozására. Az angol korrupciós hatóság, az SFO (Serious Fraud Office) a harmincoldalas vizsgálati anyagában az olvasható, hogy Ali gróf öt magyar személynek javasolt összesen hárommilliárd forint kenőpénz kifizetni. A magyarokat olcsón meg lehetett venni, a cseh Gripen-ügyletben húsz személynek tizennyolcmilliárd forint kenőpénzt kérvényezett a gróf. Mindezt pedánsan dokumentálta, a BAe pedig a pénzt offshore vállalatok közbeiktatásával folyósította a

szerencsés kiválasztottaknak. Ali gróf nem kezelt pénz, őt nem is a kenőpénzek kifizetésével, hanem a megvesztegetésre való felbujtással vádolták meg.

Svéd források szerint Mensdorff-Pouilly magyar állampolgár, a bécsi születésű grófnak van magyar útlevele. Kastélya a burgerlandi Luisingben (Lovászad) található, ahonnan akár át is gyalogolhat a Vas megyei Kemestaródfára, ahol birtokai és vadászlakja található. Édesanyja, gróf Erdődy Ilona is magyar állampolgár. A nemesi család szereti a társaságot, 2004-ben a szombathelyi Savaria fesztiválon Bárándy Péter és Hankó Faragó Miklós társaságában tűnt fel a gróf, tógába öltözve. Az egykori bécsi nagykövet, Barsiné Pataky Etelka által alapított Osztrák-Magyar Társaságnak is a gróf neje az elnöke. A befolyásos bécsi társaságot még miniszterként maga Bajnai Gordon tájékoztatta. Torgyán József vadászdiplomáciai feladatok ellátásával bízta meg a grófot, ő képviselte az Orbán-kormányt a nemzetközi vadászszervezetben. Közeli volt a kapcsolat Habsburg Ottóval és annak gyerekeivel is, a gróf neje vezette az osztrák delegációt IV. Károly, az utolsó magyar király boldoggá avatásakor is. Habsburg Károllyal, egykori ÖVP-s párttársával is baráti a viszony. A svéd televíziósok szerint Habsburg Walburga svéd képviselő jól ismeri Timothy Landont és nejét, gróf Esterházy Katalint. Landon már elhunyt, ő volt az a rokon, akivel Ali gróf a fegyverüzletet elindította még az ománi szultánságban, ahol Walburga nyolc évig élt. A budapesti Habsburg György még nem szólalt meg Gripen-ügyben, pedig egykoron ő is Ománban élt. Ebben a nemzetközi arisztokrata-körben mindenki ismert mindenkit, Ali gróf könnyedén teremthetett magas szintű kapcsolatokat.

Persze voltak problémák is. Gróf Michael Piatti-Fünfkirchen beperelte arisztokrata kuzinját, csalással vádolta őt, mert nem kapta meg a beígért kétszázmillió forintot, amelyet a cseh Gripen-lizingelés során kifejtett „közvetítői" tevékenységéért ígértek neki. Ő anyai ágon Habsburg. Ali gróf ügyvédje felháborodottan utasította vissza a követelést. A koncon acsarkodó arisztokraták vádaskodásain remekül mulattak a német bulvárlapok olvasói. Ali gróf 2007-ben, egy osztrák parlamenti bizottság előtt nem mindennapi színészi képességeiről is tanúbizonyságot tett. A honatyák szemébe nézve lassan, tagolva jelentette ki, „egy dolgot mindjárt az elején szeretnék tisztázni, soha életemben nem voltam fegy-verlobbista, én senkinek nem adtam el fegyvereket." Ali gróf akkor már tizenöt éve a BAe fegyverügynöke volt.

A gróf Eurocopter-helikopterekkel is házalt Ausztriában, azok miatt már 1995-ben vesztegetési botrányba keveredett. 2006-ban a magyar légimentés modernizálására kiírt nemzetközi pályázatot egy osztrák cég (HeliAir Gmbh) nyerte meg, és Ali gróf neje, az akkori osztrák egészségügyi miniszter személyesen hozta össze a magyar-osztrák légimentési együttműködést. Kóka János vehette át az első, osztrákok által szervizelt és a magyar adófizetők által tíz évre lízingelt Eurocopter EC 135 mentőhelikoptert. Azóta egy már le is zuhant Kiskunlacházán, két ember halálát okozva. Műszerhiba okozta a szerencsétlenséget, sajtóhírek szerint a műszerek gyártója tudott a problémáról, csak a magyarokat nem értesítette senki.

A gróf neve felmerült akkor is, amikor 2003-ban a norvég Kongsberg cég tízezer URH-rádiót adott el a Magyar Honvédségnek. Sokan meglepődtek a megrendelt típuson, mert azt akkoriban csak Norvégiában és Kuvaitban használták. Az ellentételezési struktúra kísértetiesen hasonlított a Gripenéhez, és egy év késéssel ugyan, de megkötötték a szerződést.

Nemcsak Ali gróf lobbizott Gripen-ügyben, de az akkori budapesti brit nagykövet, Nigel Thorpe is. Greg Dorey, a jelenlegi nagykövet gyakran és jogosan ostorozza a magyarországi korrupciót, de soha nem kritizálta a BAe kenőpénzes manővereit, pedig azokat még az angol parlamentben is kemény szavakkal illették. Kevesen ismerik jobban az angol fegyverlobbizás titkait Doreynál, hiszen ő egykoron az angol hadügyminisztériumban dolgozott mint fegyverbeszerzési szakértő.

De a vádakat a brit hatóság most ejtette. Ali gróf visszatérhet Vas megyei birtokaira. Az angolok ugyanis megegyeztek a British Aerospace-szel, a fegyvercég nagy összegű büntetést utal majd át az angol kincstárba, és kifizeti a felháborodott amerikaiakat is. Nem lesz további kutakodás, a pert is felfüggesztik. A BAe jól jár, nem kell kiteregetniük a vesztegetési ügyek részleteit; az angol kormány is megértő, jól

tudják, hogy számos kényelmetlen dologra derülhetett volna fény az eljárás során. Az amerikaiak nyolcvanmilliárd forintot zsebelhetnek be, ők sem panaszkodnak. Az európai arisztokrácia is fellélegezhetett, még őfelsége az angol királynő is megkönnyebbült. Nem kell már izgulnia annak az öt magyarnak sem, akiket Ali gróf hárommilliárd forinttal kent meg, soha nem fogjuk megtudni a nevüket. Természetesen a gróf is megtarthatta vagyonát. Heppiend ez a javából, csupán egyetlen vesztese van az egyezségnek; a magyar adófizető. A jutalékok és kenőpénzek majd' ötmilliárd forinttal növelték meg a magyar Gripen-program költségeit.

A magyar ügyészség szerint nincs szükség vizsgálatra, ők már korábban is megmondták, Magyarországon nincs és soha nem is volt Gripen-ügy.

(A szerző felhasználta a svéd SVT televíziós csatorna díjnyertes Uppdrag Granskning programjában sugárzott filmriportok háttéranyagait.)